

# Sait Faik ve Batı Edebiyatı Akımları: Realizmden Sürrealizme Sait Faik'in Edebi Yolculuğu

Gülşah KIRAN ELKOCA\*

## ÖZET

Modern hikâyeciliğin öncülerinden olan Sait Faik Abasıyanık hikâyelerinde Batı edebiyatının etkilerini kendi gözlem gücüyle Türk toplumunun yapısına özgü unsurlarla birleştirmiş ve konularını özgün bir biçimde ele alarak Türk edebiyatında yeni bir anlatım tarzı geliştirmiştir. Sait Faik'in eserleri realizmden sürrealizme uzanan bir çeşitlilik sunmaktadır. Bu çalışmada, Sait Faik'in biyografisi ışığında realizm, natüralizm, empresyonizm ve sürrealizm gibi akımları Türk hikâyeciliğiyle nasıl harmanladığı, eserlerden örneklerle gösterilecek ve Batı edebiyatı akımlarının eserlerindeki yansımaları irdelenecektir.

**Anahtar sözcükler:** Sait Faik, Batı Edebiyatı Akımları, realizm, natüralizm, sürrealizm.

177

## Sait Faik and Western Literature Movements: Sait Faik's Literary Journey from Realism to Surrealism

### ABSTRACT

Sait Faik Abasıyanık, one of the pioneers of modern storytelling, combined the influences of Western literature in his stories with elements specific to the structure of Turkish society with his own power of observation and developed a new narrative style in Turkish literature by handling his subjects in an original way. Key words: Sait Faik, Western Literature Movements, realism, naturalism, surrealism. Sait Faik's works offer a diversity ranging from realism to surrealism. In this study, in the light of Sait Faik's biography, how he blended realism, naturalism, impressionism and surrealism with Turkish storytelling will be shown with examples from his works and the reflections of Western literary movements in his works will be analysed.

---

\* Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, Aydın/Türkiye.  
E-Posta: gulsah.k@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1098-0017  
DOI: 10.32704/9789751751683.2024.0235

## Giriş

Yazarların yapıtlarında benzer temalar, dil kullanımı, dünya görüşü ve anlatım biçimlerinin bir araya gelmesiyle ve belli bir dönemin sanat anlayışını yansıtmalarıyla bilinen edebiyat akımları tarihsel, toplumsal ve kültürel koşulların sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Realizmden natüralizme, modernizmden sürrealizme kadar birçok farklı akım, insanın doğaya, topluma ve bireysel varoluşuna bakışını yeniden tanımlamıştır. Edebiyat akımları, yazınsal yapıtların daha derinlemesine incelenmesinin yanı sıra dönemin sosyal yapısı ve insan psikolojisi hakkında da bilgi sahibi olunmasına imkân sağlamaktadır:

“Fransızcada “ecole” (ekol), İngilizcede ise “movement” (hareket), “school” (okul) terimleriyle karşılanan kavram, dilimizde “edebiyat akımı”, “edebî akım”, “edebî meslek”, “edebî mektep/okul”, “edebiyat ekolü” ve “edebî grup/topluluk” gibi ifadelerle karşılık bulmaktadır. .... Belli bir sanatkar grubunun belli bir dönemde, ortak dünya görüşü, estetik, sanat ve hareket çevresinde kaleme alınan edebiyat eserlerin oluşturduğu bütüne, edebiyat akımı/ edebî akım denir.” (Çetişli, 2012:9).

Bireysel, sosyal, kültürel, ulusal ve evrensel koşullar zaman içerisinde değişmektedir. İnsanın hayatı anlamlandırma çabası edebiyat ve sanatta değişim ve yenilenmenin temel dinamiğidir. Söz konusu değişim ve yenilenme, kendinden bir öncekine tepki veya devamı olarak gelişebilen edebiyat akımlarında görülmektedir. Bu çalışmada ele alınacak edebiyat akımlarından realizm yaşamı, doğayı hayal unsurlarıyla süslemeden tarafsız olarak olduğu gibi anlatma ve gösterme biçimidir (Karataş 2001:341) Türk edebiyatında Tanzimat döneminin ikinci yarısından itibaren görülmeye başlayan realizm teknolojinin yanında sanat ve kültürel alanda da yeniliklere yol açmıştır. Natüralizm, realizmin devamı olarak nitelendirilir. Doğanın bütün gerçekliklerini ve güzelliklerini sanatın konusu edinir. Yaşamın güzel ve çirkin tüm yönleriyle göstermeyi amaçlayan natüralizmin ilkesi doğayı sevmek ve sevdirmektir. (a.g.e. :310) Çalışmada ele alınacak diğer bir edebî akım empresyonizmdir. Türkçe karşılığı izlenimcilik olan empresyonizm dış dünyanın sanatçının iç dünyasında uyandırdığı izlenimlerinin yapıtına aktarmasıdır (a.g.e.: 225) Sanat yapıtının temeline insanı ve insan gerçekliğini koyan sürrealizm (Gerçeküstücülük), düşüncenin tamamen özgür olması için insan zihninin karşısına çıkan tüm engel ve sınırları kaldırır (a.g.e. 159).

Batı edebiyatının Türk edebiyatına etkileri ilk kez on dokuzuncu yüzyılın ortalarında görülmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Fermanı'nın ilanıyla başlayan modernleşme hareketleri edebiyat alanında da kendini göstermiştir. Batıyı örnek alan Tanzimat yazarları toplumsal sorunlara eğilmiş, realist ve didaktik yapıtlar ortaya koymuşlardır. Yirminci yüzyılda da Türk edebiyatında Batı'nın etkisi modernist akımlar ve yenilikçi hareketlerle devam etmiştir. Yazarlar Batı'dan aldıkları tematik ve biçimsel unsurları dönemlerinin toplumsal ve kültürel yapısına uygun hale getirerek Türk edebiyatının modernleşmesine katkı sağlamışlardır.

Sait Faik, yaşadığı dönem ve koşulları sebebiyle Batı Edebiyatı akımlarından etkilenen yazarlardan biridir. Türk hikâyeciliğine yeni bir soluk getiren Sait Faik'in hikâyeleri, Batı edebiyatı etkilerini kendi gözlem yeteneğiyle ve özgün üslubuyla işlemesi bakımından değerli birer yapı taşlarıdır. Bu çalışmada, Sait Faik'in biyografisi doğrultusunda yapıtlarında realizm, natüralizm, empresyonizm ve sürrealizm gibi Batı edebiyatı akımlarının izlerini incelemek ve bu etkilerin onun özgün edebiyat anlayışını nasıl şekillendirdiğini irdelemek amaçlanmaktadır.

### 1.Sait Faik'in Edebi Yolculuğu

Sait Faik, 18 Kasım 1906'da Adapazarı'nda doğmuştur. 1910 yılında babasının tayiniyle Karamürsel'e taşınan Sait Faik, üç yıl boyunca burada yaşamıştır. 1913'te ailesiyle birlikte Adapazarı'na dönmüş ve Rehber-i Terakki'de eğitimine başlamıştır. Yunan işgalinden dolayı 1920-1922 yıllarında ailesiyle Düzce, Bolu ve Hendek'te yaşamışlardır. 1924'te İstanbul'a taşınmış ve İstanbul Erkek Lisesi'ne kaydolmuştur, fakat bir olaydan dolayı okuldan uzaklaştırılmış, Bursa Erkek Lisesi'ne geçmiştir. Liseyi bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne kaydolmuştur. Sait Faik 1929'da ilk yazısı "Uçurtmalar"ın Milliyet gazetesinde yayımlanmasıyla yazın hayatına başlamıştır. 1930'da yurtdışına çıkarak Fransa ve İtalya'yı gezmiş, 1934'te ailesiyle İstanbul'a dönmüştür. Öyküleri, özellikle *Varlık* dergisinde yayımlanmaya başlamıştır. 1936'da ilk kitabı "Semaver" yayımlanmış, ardından birçok hikâye kitabı çıkmıştır. 1938'de babasının ölümünün ardından İstanbul'da yaşamaya devam etmiş, Burgaz Adası'nda bulunan yazlıklarında annesiyle kalmıştır. 1940'larda siroz hastası olduğu teşhis edilmiştir. Bu dönemde yazmaya devam etmiş, "Lüzumsuz Adam" ve "Mahalle Kahvesi" gibi önemli eserler yayımlamıştır. 1950'lerde hastalığı ilerlemiş, 1953'te tedavi amacıyla yurtdışına gitmeyi planlamış ancak tedavi olmadan dönmüştür. 1954'te

sağlığı daha da kötüye gitmiş, 11 Mayıs 1954'te İstanbul'da vefat etmiştir (Sönmez 2007: 8-14).

Sait Faik, yazmaya lise yıllarında başlamış, ancak edebi kimliğinin ilk ciddi adımlarını 1930'ların başında atmıştır. İlk yazılarında şiir denemeleri yapan Sait Faik, daha sonra hikâyeciliğe yönelmiştir. Fethi Naci, Sait Faik'in hikâyelerini dönemlere ayırmıştır. İlk üç hikâyesi olan “Semaver” (1936), “Sarnıç” (1939) ve “Şahmerdan” (1940) ilk dönem hikâyelerini oluşturmaktadır. Bu hikâyelerinden sekiz yıl sonra “Lüzumsuz Adam”ı (1948) yayımlatmıştır. Naci'nin aktarımına göre ikinci dönem kitaplarını yayımlatana kadar geçen arada “Medarı Maişet Motoru” 1944'te toplatılmış ve bazı hikâyeleri yüzünden sıkıntılar yaşamıştır. Sait Faik'in hikâyeciliğinin ikinci dönemini “Havada Bulut” ile “Kumpanya, Kayıp Aranıyor”, “Şimdi Sevişme Vakti” gibi eserleri oluşturmaktadır. Naci, Sait Faik'in siroz hastalığının onu daha iyi yazmaya ittiğini, kitaplarının yayın tarihlerinin de zaman içerisinde edebi gelişim de dönüşüm sürecini gösterdiğini ifade etmiştir:

“Sekiz yıllık bir ara, Sait Faik'in dilinde, hikâye biçiminde, hikâye kişilerinde, hikâyelerinin geçtiği çevrelerde, dünyaya, insanlara bakışında, toplumsal baskılar, yasaklar karşısındaki, veri ahlak anlayışı, özgürlük anlayışı karşısındaki tutumunda önemli değişikliklere yol açmış. Bunun için Sait Faik'in kişiliği, ancak bütün eserleri okunduğu zaman ortaya çıkıyor, geçen yılların getirdikleriyle, götürdükleriyle, yavaş yavaş: tıpkı bir fotoğrafın banyo ediliş sürecinde olduğu gibi.” (1968:15)

Eserlerinin tamamının okunması süreç içerisinde Sait Faik'in Batı edebiyatı ve edebiyat akımlarıyla olan etkileşimini de gözler önüne sermektedir.

“Onun öyküsünün tek tümceyle tanımını yaparsak: Ben öykücüsüdür Sait Faik, diyebiliriz. Bu, birçok anlamı içinde barındırır. Bunun burada ayrıntılı çözümlemesine gitmektense, ne olduğuna değinelim kısaca. Sait Faik, öyküsünde insanı odak alır. Onunla ilgili insani olan her şey öyküsünün izlekleridir. Bireye, bireyin dünyasına dönüklüğü anlatısının biçimsel kurgusunda da ben-anlatıcı'ya önemli işlevsellik yükler. Yaşamdan gözlemler sonucu elde edinilen birikim, izlenimlerin ona (anlatıcıya) yansısı; bunların yeniden kurgulanıp aktarılması... Ben öyküsünü'nü kurmadaki öyküleme yönteminde başat kılınanlar kısaca bunlardır. Bu tür bir öyküleme tekniğinin etkileyiciliğiyle;

okuru ilk anda sarmalar. Yalınlık, içtenlik, olup bitene bakış, yaşanılardan etkileniş, duygu yoğunluğu, çelişkileri bu seyirde dile getiriş; öfke, sevgi-sevgisizlik, umut-umutsuzluk, yiten-gelişen, yabancılaşan, yozlaşan vb. öğelerdir öyküsünde tematik olarak başat kılınanlar” (Andaç 1995: 30).

Sait Faik, edebiyatını toplumu dışarıdan eleştirerek oluşturan bir yazar değildir, yaşama ve insanlara içtenlikle yaklaşan, onların duygusal dünyalarını ve toplumsal gerçekliklerini anlayarak yazan bir yazardır. Onun edebiyatı, insan ruhunu anlamaya çabalamış ve yaşamla daha yakın bir bağ kurmayı amaçlamıştır.

“ ‘...cemiyetimizde ahlâk telakkileri değişiyor. Bugün eskiler diye adlandırılan yaşlı muharrirler, hayata, cemiye yukarıdan bakarlardı. Hala da öyledirler. Hayata karışmıyorlar, yalnız tepeden seslenerek cemiye düzeltmek sevdasındalar. Bize gelince: cemiye düzeltmek hususunda hiçbir iddiamız yok. Biz cemiyyette, insanlarımızla birlikte, aynı hayatı yaşamak istiyoruz.’ O bu formüle göre, son yıllarında hikâyelerinde ortaya çıkan yeni gelişmeler de dâhil, hayatını kendi kişilerinin hayatı ile iyice karıştırmıştır” (Alangu 1965: 110).

Son yıllarında, hikâyelerinde “hayatını kendi kişilerinin hayatı ile iyice karıştırdığı” vurgusu Sait Faik’in edebiyatının zamanla daha bireysel ve içsel bir tarafa yöneldiğini göstermektedir. Kendisinin ve çevresindekilerin deneyimlerini içten bir şekilde aktararak, bireysel duygulara, varoluşsal kaygılara ve günlük hayatın detaylarına odaklanması, onun insanın iç dünyasını ve toplumsal gerçekliği birlikte ele aldığı bir edebi yaklaşımı benimsemesine neden olmuştur.

İnsan varoluşun temelinde sözün iyileştirici gücü yatar. Hayatın tüm imkanlarına sahip olan bu kaynaktan uzaklaşan insan mutlu olamayacaktır. Antheus’un toprağı misali söz, en umutsuz anlarda bile dokunulduğunda, insanın yeniden var olmasını sağlamaktadır (Korkmaz ve Deveci 2017: s. 22). “Yazmasam, deli olacaktım.” diyen Sait Faik Abasıyanık, sözle birlikte yeniden var olmuş, edebiyat dünyasında kendi sözünü söylerken, modern dönemin sanatsal etkilerini özümsemiş ve eserlerinde bir yenilikçi olarak karşımıza çıkmıştır.

Edebiyat, diğer sanat dallarında olduğu gibi tıpkı bir binanın sağlam temelleri gibi, onu ayakta tutmaya yarayan temel unsurlara sahiptir. Bu unsurlardan biri eksik olursa, tüm yapı çöker. Edebiyat ne kadar çok sağlam temele sahip insanla güçlenirse, o kadar kalıcı olur. Sait Faik, Türk

edebiyatının bu sağlam temellerini oluşturan önemli yazarlarından biridir. Türk hikâyeciliğinin gelişmesinde ve modernleşmesinde büyük bir rol oynamıştır.

## 2. Sait Faik'te Batı Edebiyatı Akımlarının Yansımaları

Yaşadığı zaman içerisinde toplumsal gerçeklikten bireyin iç dünyasına yönelen Sait Faik'in hikâyelerinde realist, empresyonist ve sürrealist unsurlar görülmektedir. Fransız edebiyatından çeviriler yapmış olan Sait Faik'te Fransız edebiyatı belirgin etki bırakmıştır. Flaubert, Maupassant ve özellikle André Gide gibi yazarlardan etkilenmiştir.

Sait Faik'in edebi yolculuğunun başlangıcında realist öğeler baskındır. Toplumun farklı kesimlerinden bireylerin yaşamlarını ele alması hayata karşı bakışının yansımasıdır. “Soyut bir insancılık değildir bu, onun insancılığı bir yanıyla toplumcu dünya görüşüne bağlanır. Onda insancı bakış toplumsal eleştiriyi kendinden getirir.” (Timuçin 2013:19). Sait Faik'in realizmi, insan yaşamının doğal akışını ve sıradan bireylerin iç dünyasını toplumsal bağlamda aktarır. Bu dönemde hikâyelerinde Batı edebiyatından Maupassant ve Çehov gibi yazarların etkisi açıkça hissedilir. Sınıfsal farklılıklar, özellikle alt sınıfların hayat mücadeleleri, sokaktaki insanlar, işçiler ve balıkçılar öne çıkan temalarıdır. Gündelik hayattan kesitlerle bireyin sosyal çevresiyle ilişkisini ve toplumsal yapıyı ele almıştır. “Semaver” de annesiyle birlikte yaşayan Ali bir fabrikada çalışmaktadır. Annesi her sabah ekmek kızartır, semaveri hazırlar ve Ali'yi uyandırır. Semaver'in fokurtusu Ali'yi mutlu etmektedir. Ali'ye göre bu ses grev yapılmayan, huzurla işleyen fabrikaya benzemektedir:

“Kızarmış ekmek kokan odada semaver ne güzel kaynardı. Ali semaveri, içinde ne ısırap, ne grev, ne de patron olan bir fabrikaya benzetirdi. Onda yalnız koku, buhar ve sabahın saadeti istihsal edilirdi.” (Abasıyanık 2010:11)

Fakat bir gün, Ali'nin annesi hayata gözlerini yumar. O sabah annesi Ali'yi uyandırmayınca, erken olduğunu düşünerek kalkmaz. Ancak uyandığında, semaverin başında annesinin cansız bedeniyle karşılaşır. O gün ne ağlayan ne de duygularını belli eden Ali, aynı rutini sürdürerek işine gidip gelir. Ancak bir gün, işten döndüğünde semaverin başında oturur ve annesinin yokluğunu derin bir şekilde hissederek hıçkırıklara boğulur. O andan sonra, evlerinde mutluluğun sembolü olan semaverin fokurtusu bir daha duyulmaz. Bu saatten sonra Ali'nin hayatına bir salep güğümü girmiştir:

“Yün eldivenlerin içinde saklı kıymetler elleri salep fincanını kucaklayan burunları nezleli, kafaları grevli, ıstıraplı pirinç bir semaver gibi tüten sarışın ameleler, mektep hocaları, celepler, kasaplar ve bazan fakir mektep talebeleri kocaman fabrika duvarına sırtlarını verirler; üstüne rüyalarının mabadi serpilmiş salepten yudum yudum içerlerdi.” (Abasıyanık 2010:12-13)

İnsan ilişkilerinin yalın ve gerçekçi bir dille ele aldığı hikâyelerinde günlük yaşam ve sosyal çevre gözlemleri realist unsurlar taşımaktadır. İşçi sınıfı ve İstanbul'un kenar mahallelerinde yaşayan insanları anlatırken doğanın ve toplumun çevresel ve genetik faktörlerle belirlenen bireye etkilerini vurgulayan natüralizm akımına yönelmiştir. Çevreyi, toplumu ve insanın acımasız yönlerini anlattığı hikâyeleri natüralist unsurlar içermektedir:

“O zamanlar bütün kahveleri dolaşırdım. Nerede bir oyun, paralı bir oyun kokusu koklarsam, çöker oturdum. İtiraf etmek lazım. Bununla geçiniyordum. Akşamları, Fatih halkı gibi parmağıma marul kantalını, kağıtlara öteberiyi dizer, valdeye taşırdım. Yani muntazam, burjuva, namuslu bir kumarbazdım. Mahallede itibarım yoktu ama, anamın nezdinde muteberdim. Benden hiç şikâyeti yoktu. Hatta bazı kere, şuraya buraya görücüye bile gide; kim olduğumu öğrenen mütekait hazine memuru, Daphane-i Amire başketebesi ailesi kızlarının dah evlenecek çağda olmadıklarını valdeye söyledikleri zaman, inanırdı. Halbuki, kız evin içinde öpmedik yastık, mahallede kırmadık ceviz, gül atmadık oğlan bırakmamıştır. Ev halkı da şu kızın bir an evvel başının bağlanmasını canı gönülden istedikleri halde, yine de kumarbaz Hayri'ye kız vermezler.” (Abasıyanık 1993a:16-17)

Yukarıda alıntı yapılan hikâyesi “Kumarbaz Hayri Efendi” de hikâyenin başkişisi Hayri, insanların kendisine önyargıyla bakmalarını eleştirirken toplumun gerçek yüzünü bütün çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir. Hayri düzenli bir şekilde akşamları evine gelen biridir içki ve hovardalık alışkanlıkları da yoktur. Onun zamanının kusuru ayda altmış papale kapıcılık ya da uşaklık etmemesi, liseyi bitirmiş olmasına rağmen futbol bilmediği için bankaya çalışmak için girememesidir. Hayri de kendine göre bir iş olarak gördüğü kumarı bulmuştur. Sait Faik bu hikâyesiyle toplumun iyi ve kötü yanlarını çevresiyle etkileşimlerini, bireyi çevresel ve sosyal koşulların belirlediğini göstermek istemiştir.

Edebi hayatının ilerleyen safhalarında Sait Faik dış dünya gerçekliğini onda uyandırdığı izlenimlerle aktarmaya başlamıştır. Dülger balığı çirkin

olması sebebiyle diğer balıklardan ayrılır. Sait Faik de “Dülger Balığının Ölümü” adlı hikâyesinde dülger balığı anlaşılamayan, hor görülen insanların sembolü gibidir. Sait Faik de kendisinin çevresi tarafından anlaşılmadığı düşüncesiyle bu konudaki izlenimlerini hikâyesinde şöyle aktarmıştır:

“Hani bazı yaz günleri hiç rüzgar yokken, deniz üstünde bir meneviş peydahlanır. İşte öyle bir cazip titremeydi bu. İnsanın içini zevkle, saadetle dolduruyordu. Ancak, balığın ölmek zere olduğu düşünülürse, bu titremenin anlamı hafifçe acıya yorulabilirdi. Ama insan yine de bu anlam’a almamaya çalışıyordu. Belki de bu, harikulade tatlı bir ölümdü. Belki de balık, hala suda, derinliklerde bulunduğunu sanıyordu. Karnı tok, sırtı pektir. ... Birdenbire dehşetli bir şey gördüm: Balık tuhaf bir şekilde, ağır ağır ağarmaya, rengini atmaya, bembeyaz kesilmeye giden bir hal almaya başlamıştı. “Acaba bana mı öyle geliyor? Sahiden rengin mi atıyor? demeye, dikkatli bakmaya lüzum kalmadan, yanılmadığımı anladım.” (Abasıyanık 1993b:78-79)

O, görmek istediği şeyi yazabilmek için baktığından gördüklerini kendi zihninde oluşan çağrışımlar aracılığıyla yazmaktadır. Andre Gide’nin “Hissediyorum, öyleyse varım” anlayışı, empresyonizmin parolası olarak kabul edilmiştir (Çetişli, 2011:130). Sözü edilen akım Gide’den çeviriler yapan Sait Faik’i de etkilemiş ve hikâyelerinde empresyonist unsurlara rastlanılmıştır.

“Çatışma” adlı hikâyesinde düş ve gerçeklik arasında kalması sürrealist unsurlar taşıyan bir yapı oluşturmaktadır. Hikâyede evlenmediğini ve çocuk sahibi olmadığını dile getiren kahraman rüyasında evli ve çocuklu olduğunu görür:

“Otuz sene geçti aradan. Ama ben hep, değil değil, çok az, on senede bir kere, sabah uykusundan böyle uyanır, karımı, çocuğumu (hep on altı yaşında görürüm oğlumu) görürüm. Karım ölmüştür. Çocuğumla silaha silaha geliriz. Neden o bendne af diler? Bilmem. Sonra neden bir kayanın arkasına çekilir ve ateş eder? Bilmem. Ama böyle sabahlarımda kırlara çıkar, bir kadın ve bir çocukla akşamlara dek uğraşır dururum.” (Abasıyanık 1993:27-28)

Sait Faik’in yaşadıklarından yola çıkarak bu hikâyesinde rüyasında gördüğü kişilerle şimdi olduğu kişinin geçmişiyile hesaplaşması olarak nitelendirilebilir. Bu bakımdan belli zaman aralıklarıyla gördüğü rüya, bilinçaltının dışavurumudur.



## Sonuç

Birey ve toplum arasındaki ilişkiye dayanan anlatımlarıyla toplumun dinamiklerini, sınıfsal eşitsizlikleri, günlük yaşamları ve sıradan insanları keskin gözlemleriyle hikâyelerine aktaran Sait Faik, Türk hikâyeciliğinin en önemli temsilcilerindendir. On dokuzuncu yüzyılda başlayan yirminci yüzyılda devam eden Türk edebiyatındaki Batı etkisi Sait Faik'in anlatımını da dönüştürmüştür.

Sait Faik'in realizm etkisi taşıyan hikâyelerinde, bireyin günlük yaşamından kesitler, toplumsal sınıf ayrımları, işsizlik, fakirlik, modernleşme ve şehirleşmenin etkileri gibi unsurlar çarpıcı bir şekilde işlenmiştir. Bu eserler, onun gözlem gücünü ve basit ayrıntılarla insanlık durumunu nasıl büyük bir başarıyla yansıttığını kanıtlar niteliktedir. Edebi gelişimi ve toplumsal koşulların etkisiyle gerçeğin her türlü yönünü toplumda var olan çirkinlikleri, kokuşmuşlukları, yoksulluğu ve yaraları gözlemlemiş ve hikâyelerinde işlemiştir. Yaşamıyla doğru orantılı olarak devam eden edebi serüveninde yaşadıkları ve karşılaştıkları onun gerçeğe bakış açısını değiştirmiş, anlatmak istediklerini gördüğü gibi değil görmek istediği gibi anlatmasına yönlendirmiştir. Hastalığının ilerleyen zamanlarında hastalığının etkisi ve içsel hesaplaşmaları nedeniyle rüya ve gerçek arasında bocalamış, bilinçaltı, hayal ve doğa temalarını harmanlamış ve hikâyelerinin oluşturma sürecinde sürrealist unsurlara başvurmuştur.

Sait Faik, realizmin toplum odaklı bakışından sürrealizmin birey ve doğa merkezli düşselliğine doğru bir yol almıştır. Bu yolculuk hem bireysel hem de edebi bir arayışın sonucudur. Sait Faik'in edebi gelişimi, yalnızca Türk edebiyatı için değil, Batı edebiyatıyla kurduğu özgün ilişki açısından da önemlidir. Batı'nın edebi akımlarını özümseyerek, onları Türk edebiyatının dinamikleriyle birleştirmiştir.

## KAYNAKLAR

Abasıyanık, S.F. (2010). *Semaver*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Abasıyanık, S.F. (1993a). *Sait Faik Bütün Eserleri 6, Havuz Başı, Son Kuşlar*, Ankara: Bilgi Yayınevi.

Abasıyanık, S. F. (1993b). *Sait Faik Bütün Eserleri 7, Alemdağ'da Var Bir Yılan, Az Şekerli*, Ankara: Bilgi Yayınevi.

Alangu, T. (1965). *Cumhuriyetten Sonra Hikâye ve Roman*, c. 2. İstanbul: İstanbul Matbaası.

Andaç, F. (1995). *Yazınsal Gerçekçiliğin Boyutları*, Ankara: Ümit Yayıncılık.

Çetişli, İ. (2012). *Batı Edebiyatında Akımlar I*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

Çetişli, İ. (2011). *Batı Edebiyatında Akımlar II*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

Karataş, T. (2001). *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Perşembe Kitapları.

Korkmaz, R., Deveci, M. (2017). *Türk Edebiyatında Yeni Bir Tür: Küçürek Öykü*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Naci, F. (1998). *Sait Faik'in Hikâyeciliği*. İstanbul: Adam Yayınları.

Sönmez, S. (2007). *A'dan Z'ye Sait Faik*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Timuçin, A. (2013). *Sait Faik'in Dünyası*, İstanbul: Bulut Yayınları.